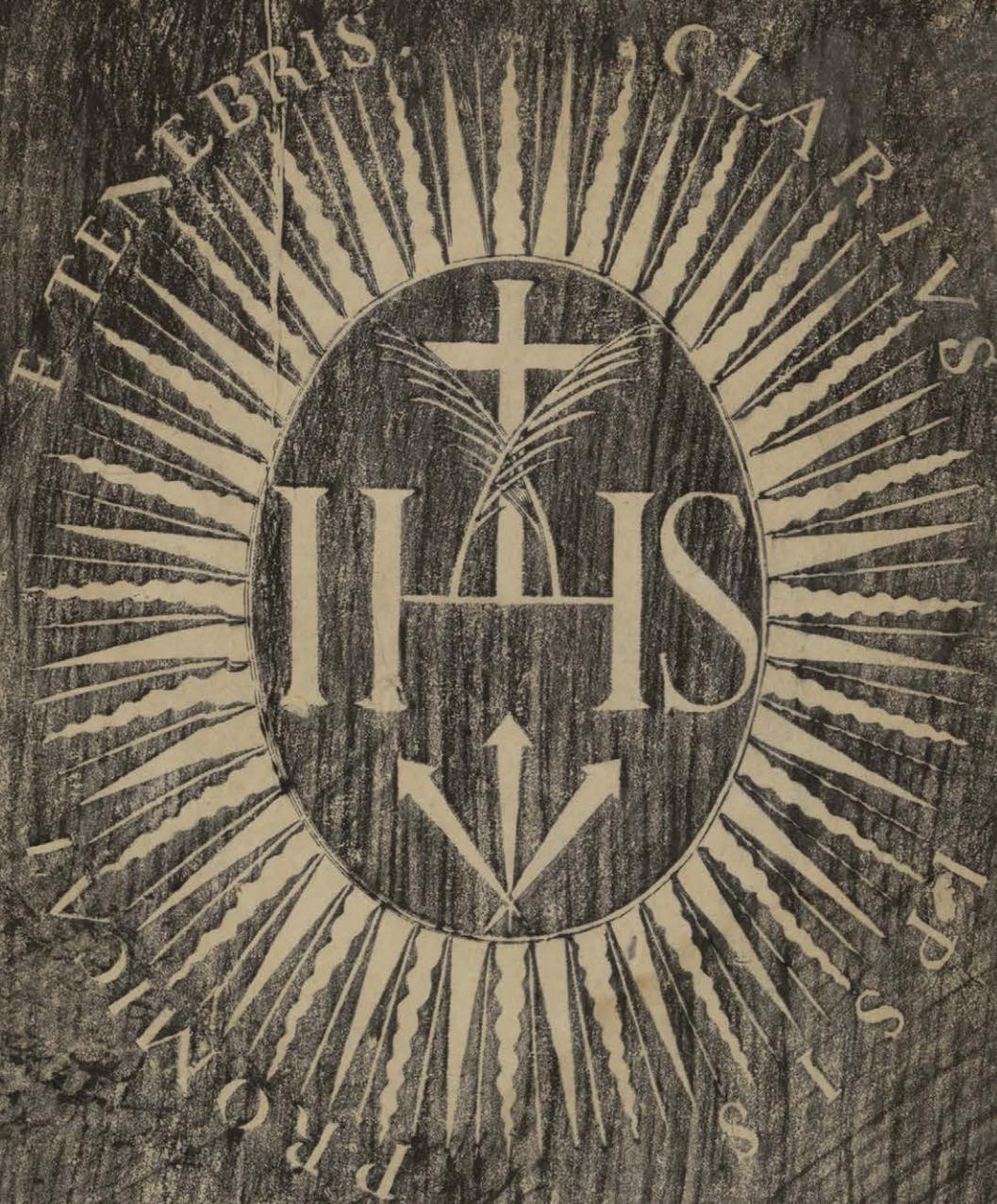
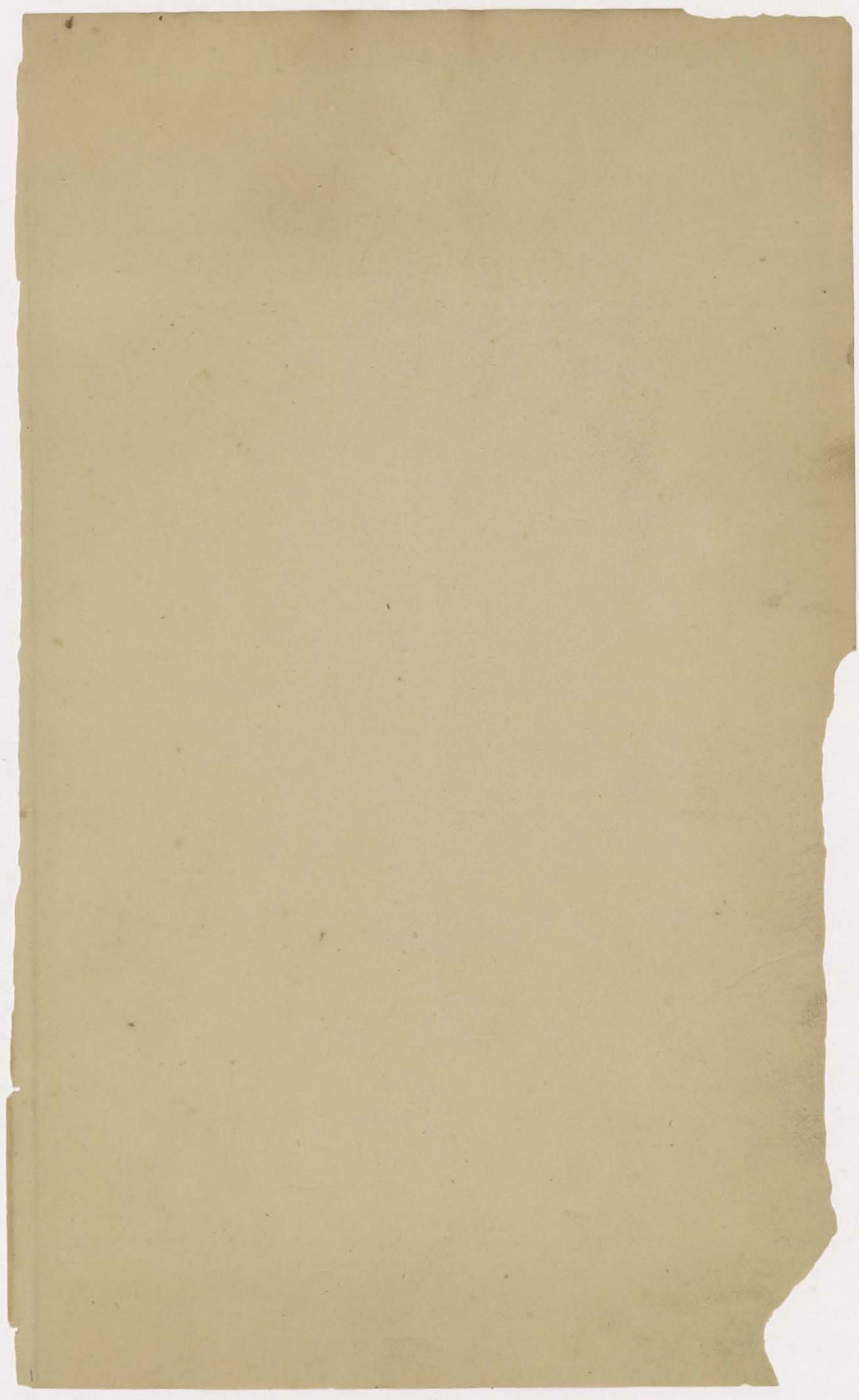

INNOCENTIA

VICTRIX

lib
re
chu
max

𐌹𐌺𐌰𐌸
𐌹𐌺𐌰𐌸
𐌹𐌺𐌰𐌸
𐌹𐌺𐌰𐌸

𐌹𐌺𐌰𐌸
𐌹𐌺𐌰𐌸
𐌹𐌺𐌰𐌸
𐌹𐌺𐌰𐌸

1882
 1882

1773
 1773
 1773

In corpore
 tuum reuerentia
 . . . . .

1773

Xam

chü

hē

lin

上主耶穌

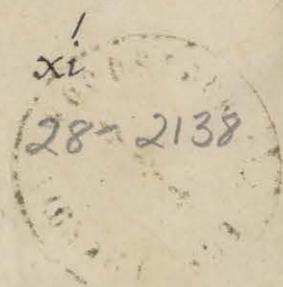
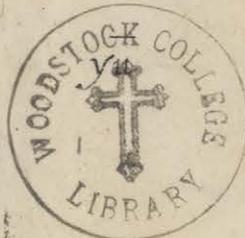
向義於世

siuen

y

E271.6351

L783

In conspectu gen-
tium revelavit iv-
stitiam suam.

INNOCENTIA
VICTRIX

SIVE

Sententia Comitiorum Imperij Sinici

PRO

INNOCENTIA

CHRISTIANÆ RELIGIONIS

Lata juridicè per Annum 1669.
e3

Iussu R. P. Antonij de Gouvea Soc.^{is}
IESV, ibidem V. Provincialis

Simico Latine exposita

In Quam cheu metropoli provincia Quam tum in Regno Sinarum

Anno Salvutis Humanæ MDCLXXI.

1671

FACULTAS

R. P.

V. Provincialis .

Opusculum Sinico-Latinum cui titulus *Innocentia Victrix*, quod exaratum fuit, ut constaret liquidius ac magis authentice veritas eorum, quae de Sinicâ persecutione vulgata sunt per Europã variorum litteris atque sermonibus, cum iam recognitam fuerit atque approbatum à quatuor Societatis nostrae Sinicaeque Missionis Patribus: Ego infrascriptus potestate mihi factâ ab Adm. R. P. N. Ioanne Paulo Oliuâ Societatis eiusdem Praeposito Generali facultatem concedo, ut typis excudatur. In quorum fidem has manus meâ signatas, et sigillo officij mei munitas dedi. In Quam cheu metropoli provincie Quam tum. Die 28. Decembris Anni 1670

Antonius de Gouvea .

Accusauerat Evangelicos Praeones
in Chinâ. Superbia et Impietas Ethnicorum de
ignorantiâ artis Astronomicae, de meditata
perduellione, de falsitate Religionis ac pra-
vitate. Verum pugnante pro suis illo, qui
ipsa est Veritas; Caelum quidem, experimen-
taque caelestia, erroris et ignorantiae con-
vicerunt emulos: suspicionem perduellio-
nis communis ubique neophytorum quies,
innocentia, patientiaque dispulit: calumni-
am falsa praevaeque Religionis Christia-
nae tam veritas, quam Sanctitas oppres-
sit: poenas interim severissimas de peruer-
sis impiisque tum calumniatoribus, tum
etiam iudicibus exigente DEO, teste, ju-
dice, et ultore; ac tandem INNOCEN-
tiam et aequitatem causa sua per illos
ipsos, à quibus damnata quondam fuerat,
eo, quo subijcimus, ordine, et modo,

mirabiliter declarante, & in conspectu Sinarum
reuelante Iustitiam suam.

Multa quidem peccauerant quatuor Pro-
ceres natione Tartari, à quibus, Imperatore
etiamnum puero Sinica res administrata fue-
rat vicariâ cum potestate. Verumtamen
haud aliâ re vllâ peccauerant grauius, quam
quòd innocentissimam Christi Legem vti se-
ditiosam prauamque damnauerant. Neque tu-
lit iniuriam innocentie vindex *DEVS*. Vnum ex
ipsis (Soni vulgò nominabatur) mors morbum con-
secuta, humano quidem eripuit iudicio supplicioque;
at non Diuino. Alterum, Sucamâ nomine, ipse
met Imperator, simul atque suscepit Imperium an-
no 1667. totâ cum Stirpe iussit interfici. Re-
liqui duo per anni spatium non impuniti mo-
dò perstiterunt; sed in gratiâ quoque ipsius
Principis, cuius adolescentia indigere adhuc
videbatur consilio ipsorum: quoad tandem

anno Christi 1669. is cui Patrocum, nec non
Ngao Pai nomen erat, conscientiam meritorum
suorum (quae utique non fuerant mediocria in fa-
miliam hanc Imperatoriam Tartarorum) tumi-
dus atque insolens; iamque non auctoritatem
modo Regiam, sed etiam potestatem, visus affe-
ctare; idemque hostis acer & acerbus Christia-
nae Religionis cecidit tandem aliquando; reusque
agitatae defectionis, alios complures, qui ipso nite-
bantur; nec non Collegam suum, Erpicum no-
mine, in eandem secum (minus tamen atro-
cem) suspicionem traxit ac ruinam.

Edictum protinus, ut quicumque damni
quidpiam ab alterutro passi fuerant, oblatis de mo-
re libellis id exponerent Imperatori. Plurimum
passa fuerat Christiana res. huius ergo causam
suscipiunt tres à Societate IESU sacerdotes
Ludouicus, Gabriel, Ferdinandus; qui destina-
to planè consilio Numinis iussi fuerant in au-

lã persistere ; reliquis omnibus Diuina Legis præ-
 conibus numero uiginti quinque in extremam pro-
 uinciarum Australium ablegatis . Commodis-
 simè etiam paucis antè mensibus acciderat, ut pe-
 ritia singularis rei Astronomica, quã pollebat
 Ferdinandus, eam denuò portam referret Euan-
 gelio ; quam cum olim aperuisset industria Socie-
 tatis IESV ; Sinarum deinde superbia, inuidiaque
 Mahometanorum occluserat : sed nunc demonstra-
 tis sole propè ipso clarius & horum & illorum
 erroribus, emerferat quodammodo velut ex ecli-
 psi suã annorum circiter quatuor, Astronomia Eu-
 ropæa, pristinoque vsui & dignitati restituta, plu-
 rimorum studijs ac sermonibus, maximè quidem
 Tartarorum, celebrabatur . erantque iam isto no-
 mine non modò Ferdinandus, sed etiam duo Socij
 perquam gratiosi apud ipsum Imperatorem : cui
 adeo non per libellum supplicem ; sed (quod rarif-
 simæ felicitatis est) coram & per se exponunt
 omnia ; occasionem prorsus inasperatam tante

rci offerente DEO .

Et spem quidem successus optati, audien-
tis attentio benignitasque fecerat. Eâ tamen fraud
contenti, exacto deinde biduo, Regulis, sive
Principibus Stirpis Regiæ, quibus suscipiendo-
rum libellorum datum erat munus, de scripto
quoque declarant acceptas in re Christianâ
iniurias atque damna .

Libellus supplicis.

具 <i>Kiú</i>	懷 <i>hoái</i>	上 <i>xám</i>	惡 <i>ngó</i>	同 <i>tún</i>
呈 <i>chím</i>	仁 <i>gín</i>	階 <i>hién</i>	以 <i>y</i>	鄉 <i>hiám</i>
利 <i>lí</i>	呈 <i>chím</i>	良 <i>leám</i>	表 <i>piào</i>	遠 <i>yuén</i>
類 <i>lúi</i>	爲 <i>guéi</i>	神 <i>xín</i>	忠 <i>chúm</i>	臣 <i>chín</i>
思 <i>sú</i>	詭 <i>quèi</i>	人 <i>gín</i>	魂 <i>hoén</i>	湯 <i>tám</i>
安 <i>ngán</i>	隨 <i>súi</i>	共 <i>cúm</i>	事 <i>sú</i>	若 <i>jó</i>
文 <i>vén</i>	狐 <i>hú</i>	憤 <i>fuén</i>	痛 <i>túm</i>	望 <i>vám</i>
思 <i>sú</i>	假 <i>Kiá</i>	懇 <i>kén</i>	思 <i>sú</i>	自 <i>cú</i>
南 <i>Nán</i>	罔 <i>vám</i>	殲 <i>cién</i>	等 <i>terí</i>	西 <i>sí</i>
		黨 <i>tám</i>		

棍惡楊光先其在明時以無籍建言曾經廷杖今
quén ngō yâm quām siēn kī còi mīm xī y vū cīē Kien yēn cēm Kīm tīm chām Kīn

皇恩欽勅修曆二十餘載久合天行頒行無異哭遭
hoām nghēn Kīn chē siēu liē lí xē yū còi Kieū hō tiēn hīm pān hīm vū y cō cāo

朝廷鼎革荷蒙
cháo tīm tīm kē hō mūm

旨修曆恭逢我
chī siēu liē cūm fūm ngō

來住京四十八載在故明時即奉
lái chú kīm sū xē pā còi còi cū mīm xī cīē fūm

天主一教即經云
皇矣上帝臨下有赫萬物之宗主

恩命南懷仁仍推新曆此已無容置辯惟是

無有不合蒙

先帝數十年成法妄譖幸諸王貝勒大臣考正新法

倚恃權奸指為新法舛錯將

諸大端徃徃爲名公卿所敬慕

以敬天愛人爲宗旨總不外克己盡性忠孝節廉

竇東來創宇行教已八十餘載其著書立言大要

可大可久之教也即在中國萬曆年間西士利瑪

者在西洋三十多國如一家千三百年如一日是

餘里在中國不過二十餘人俱生於西而來於東

又光先誣望謀叛思等遠籍跋涉三年程途九萬

先帝聖明豈不嚴禁今為光先所誣火其書而毀其居

境錫望通微教師若係邪教

世祖皇帝幸堂宇賜銀修造御製碑文門額通微佳

之時冒懇
chī xī máo kèn

等負不平之鳴者今權奸敗露之日正奇冤暴白
tèng fú pú pīn chí mīn ché kīn kīuén kīen pái lú chí gě chíu kī yuén pò pě

抄沒之罪今房屋令人居住墳墓被人侵占此思
chāo mò chí cuì kīn fām vō līm gīn kīu chíu fuén nuú pí gīn cīn chén cū sū

二十餘人押送廣東羈縲不容進退且若望等無
shí xě yú gū yā sūn quān tūn kī sīē pú yūn chíu tuí ché jō vām tēm vū

有何羽翼足以謀國今遭橫口讒誣將無辜遠人
yèu hó yú yē sō y mèu quē kīn gāo hēm kèn nuē vū cīam vū cū yuén gūn

康熙八年五月初五日

上呈

天恩俯鑒覆益恩賜昭雪以表忠魂生死啣恩

tiēn
nghēn
fū
kiēn
fēu
pūēn
nghēn
sū
cháo
siuē
y
piào
chūm
hoēn
sēm
sū
hiēn
nghēn

cām
hī
pā
miēn
v
yāē
cō
v
gē

Id est:

Offerunt libellum supplicem Ludouicus Bugsius
Gabriel Magellanius, Ferdinandus Verbieft. Causa
supplicandi multiplex: fraus imprimis quâ circum-
ventus Princeps; & violentia, quâ præcipitati in
interitum innocentes, communi cum indignatione
& offensâ tam Superum quam mortalium. Ob-
testamur itaque Maiestatem Regiam, vt extinguat
quidquid etiamnum latet nequitia confederata; &
sic palam faciat mundo causam innocentiamque Io-
annis Adami Schal vitâ licet iam defuncti. Hoc
igitur cum dolore gemituque nos tres dicimus, an-
num iam agi quadragesimum octauum, quod popu-
laris ille noster & longinquus aduena Ioannes Ada-
mus peruenit ab occidente in hanc aulam, & im-
perante etiam tum familiâ superiore **Mim**, pro-
tinus ex mandato Regio curam suscepit rei Astrono-
mica: deinde vero beneficio singulari noua huius fa-
milie, (Tartarica), nouo iussu diplomate perseuera-
re in illo munere, constanter annos viginti & am-
plius, nemine omnium vel aduersante, vel obtre-

ctante, motus coelestes, annuasque vicissitudines accurate supputatas, rite quotannis vulgavit per Imperium. quoad (proh dolor!) tandem incidit in insidias ac manus improbi veteratoris yam quam sien: qui quidem homo imperante familiam MIM, iussu regio caesus fustibus, iam poenas semel dederat accusationis absque iusto fundamento, & cum peruicacia instituta: & tamen idem nunc rursus, tyrannicam fretus authoritate (vnius maximè Patroci) haud dubitavit erroris arguere. Astronomiam Europeanam, eamque regulam, quam praecedens Imperator ab annis decem & amplius stabilierat, temere criminari: quoad indigetis nuper comitis (in rem nostram sane feliciter) iussi sunt Principes primi & secundi ordinis, nec non Regionum tribunalium Praesides & Assessores examinare de nouo nouam illam methodum; quae & approbata tunc fuit summo consensu omnium, ipseque mox Ferdinandus, iussu beneficioque regio, Astronomicae rei curam denno suscepit: nec fas deinde cuiquam fuit mouere amplius hanc controuersiam.

Sola nunc superest declaranda similiter

Lex atque Religio Domini coelorum, de quo peruetu-
sus ille codex vester ait: supremus est & ma-
ximus Imperator scilicet qui descen-
dens in hæc inferiora tremendam suã
maiestatem manifestat, estque ipse Condi-
tor omnium rerum ac Dominus. In Occidente q-
dem nostro seruant ipsius Legem triginta & am-
plius tum regna tum satrapia, vnus omnes fa-
milie adinstar; idque iam per annos mille ac tre-
centos, nec secus ac si foret dies vna: ex quo etiam
potest intelligi Legis eiusdem tam antiquitas quam
amplitudo. Quid? quod imperante Van liê ke-
ge iam existebat in hac Chinã; suntque adeo iam
anni octoginta & amplius, quod eam Doctor Europæus
Matthæus Riccius fixo hinc domicilio, scripto ver-
boque vulgavit. Summa porro Christianæ Legis hæc
est, vt veneremur Coeleste Numen, ac diligamus pro-
ximum: nec aliò ferè spectant que docet præterea,
quam vt nos vincamus ipsi, & impleamus natura
nostræ leges omnes, fidei imprimis erga Regem, obedi-
entia obseruantiaque erga maiores; moderationis item.

modestiaeque; quae omnia praecipua sunt illius capita. Et talis quidem inter ipsa statim principia passim huc audiebat Lex nostra: quam adeo tum nobilitas, tum etiam magistratus habebant charam et in pretio. (Xun chi) certe conditor familiae huius Imperatoriae, adiuit saepenumero edes nostras ac templum: et in huius quidem atrio iussit ipse de censu Regio marmoreum erigi monumentum suae erga nos benevolentiae: aliud item praefigi voluit ipsis foribus, quo edes ipsas more gentis celebrabat, nimirum: **Sedes illustris penetrantis arcana.** Ipsum denique Adamum honoravit nouo hoc cognomento: **Præstantis & arcanae legis Doctor.** Quod si Religio Christiana peruersa est, ac falsa; quomodo virtus illa ac sapientia memorati Imperatoris non eam seuerè omnibus interdixit? Et nunc tamen propter ea, quae Yam quam sien confinxit, cremati fuerunt libri Diuinae Legis, edesque destructae. quin et idem praeterea Yam quam sien reum egit Ioan-
nem Adamum meditata perduellionis: atqui nos, ceterisque sociorum, tam remotis è regnis advenae, et qui

terram marique posuimus annos omnino tres in hoc itinere sta-
diorum nonagesies mille, & amplius; nos, inquam, qui nunc
in Chinâ degimus homines duntaxat viginti & aliquot,
nati quidem in Occidente, sed viuentes ac morientes in hoc
Oriente, quibus tandem alii instructi sumus, quibus, obsecro,
subsidijs ad suscipienda perduellionis consilia, & occupandū
armis scilicet hoc Imperium? Et tamen os illud tortuosū,
subdoleque confictiones, tantum effecerunt; vt innocentes
isti aduenæ viginti & aliquot ablegati sint in prouinciā
Cantonensem; vbi etiamnum hærent miseri, vinctorum
instar, & nec progredi sinuntur nec regredi: cumque nul-
lum crimen admiserint, quod bonorum publicationem me-
reatur; eedes tamen ipsorum tradite sunt alijs incolenda:
loca sepulture destinata alij inuasert. quò magis etiam
urgemur nos tres clarâ voce conqueri de tantâ iniquitate.
Cumque iam tyrannis illa Patrocum tandem protracta sit
in lucem; & insignis ista insolentia solis instar iam pate-
scat: obsecramus Maiestatem Regiam, vt demittat sese, ac
discooperiat hos, qui etiamnum latitant, dolos; utque exa-
minei ac declaret causam istam: vt sic patefacta degen-
ti

iam ministri innocentiâ, deprædicet is ipse beneficentiam
Regis sui, quam viuus mortuusque senserit. Offere-
bant hunc libellum anno octauo Câm Hî Imperatoris
Iunæ quintæ die quinto; salutis humane 1669. 21. Iunij.

Exceperunt eum Reguli cum inusitatâ quâdam
significatione voluntatis erga nos suæ; quamuis id haud-
quaquam tunc probaretur Concilij Rituum Præsidi, quip-
pe hosti capitali Christiani nominis. quò etiam acerbius
ipsum deinde vsserit, opinor; quò eundem libellum iussus
ipsemet è Sinico reddere Tartaricum, referri viderit inter
alios primi ordinis ac primo loco recitandos Imperatori.
Recitatus est igitur, et quidem ab eo, qui nunc Colaos inter
est primus, idemque patruus Imperatricis. Verum
perspecta iam dudum erat Principi causa nostra, et causæ
æquitas: placuit ipsi nihilominus (quò perennius, credo,
esset firminusque beneficium suum) referri de postulatis no-
stris ad Concilium, quod modo dixi, Rituum. Est illud inter
sex maiora Concilia Regia ordine tertium, propriumque
illius munus, de rebus ad religionem spectantibus senten-

tiam dicere . Ceterum nunquam adhuc fauere visum est
 Christiana , postremis vero hisce temporibus aduersari da-
 mnoque esse persape . cuius rei egregie conscij tres Patres, vbi
 delatam eò causam cognouerunt ; анги animo atque astua-
 re scilicet : nec mora ; is cui Ferdinando nomen , adit rur-
 sus Imperatorem , rogat cum lachrymis , et obtestatur , ad aliud
 tribunal causam traduci vt iubeat . annuit : iubet traduci .
 Sed enim fauorem benigni Principis celeritas inimicorū iam
 anteuenterat . Prodit illicò responsum , quo homines impij i-
 psam illam sententiam , quæ ante annos quatuor iniquè la-
 ta fuerat , tuentur et confirmant iniquius .

RESPONSVM CONCILII RITVVM ADPO- STVLATA TRIVM PATRVVM

禮	Li	題	ti	旨	chi	議	y	思	si
部	pu	爲	guei	事	si	得	te	安	ngan
等	ten	請	cin	該	cai	據	Kiu	文	ven
衙	ya			臣	chin	利	li	思	si
門	muen			等	tem	類	lu	南	slan
				會	hoei				

語查得 順治十三年十一月恭捧

愛民為宗旨總不外克己盡性忠孝節廉大端等

創字行教已八十餘載其著書立言大約以敬天

天主一教即在中國故明萬曆年間西士利瑪竇東來

懷仁所告狀內

京師輦轂重地借口進香然肆行無忌男女雜糅

者亡命希謀屢行嚴飾不意餘風未殄實繫有徒

乃有左道惑眾結黨夜聚曉散小者貪財恣淫大

釋道三教並垂皆使人為善去惡反邪歸正此外

上諭諭禮部朕惟治天下必先正人心而黜邪術儒

天主敎之說也。但若望入中國，已數十年而能守敎奉

其几上之書則曰

祠宇見神之儀貌如其國人堂牖器飾如其國制

世祖皇帝賜湯若望碑文內一段曰：朕巡幸南苑，偶經

特諭欽遵通行嚴禁在案。又

天主必憐而赦之又祖宗亡故者不燒紙乃是不行孝

天主解救又凡人病危用聖油傳其五官

洗額赦他的罪又入教男女凡所犯罪過替

可尚等因又南懷仁等原供內男女入教用清水

神肇新祠宇敬慎蠲素始終不渝孜孜之誠良有

天主敎之物已經焚燬其宣武門內堂房屋奉

銅像天學傳槩書板俱係

房屋令人居住墳墓被人侵占等語西洋敎書籍

天主教非為正敎不便舉行又稱火其書而毀其居今

道又無明顯解救有益之處且係三敎以外之敎

伊等又門上所書通微佳境並賜與湯若望通微

旨未經折毀令人居住其墳地並未與人仍畱與其

所買之人將堂房折毀至于外省堂遵

住阜城門外墳前所有堂交工部工部具題變賣

旨給與欽天監監正其東堂與湯若望利類思等居

並 pin 革 ke 去 kiu 又 yeu 西 si 洋 yam 人 gin 二 li 十 xe 餘 yu 名 min 留 lieu 此 ci 處 chu 恐 cum 復 fo 行 hin 邪 se 教 Kiao

天 tien 主 chu 教 Kiao 緣 yuên 由 yeu 革 ke 職 che 交 Kiao 與 yu 刑 hin 部 pu 議 y 時 xi 將 ciam 通 tum 微 vi 教 Kiao 師 si 之 chi 名 min 一 ye

天 tien 主 chu 教 Kiao 賜 si 也 ye 因 yn 湯 tam 若 jo 望 vam 傳 chuen 行 him

世 xi 祖 cu 皇 hoam 帝 ti 賜 si 之 chi 非 fi 為 gwei 表 piào 揚 yam

教 Kiao 師 si 之 chi 名 min 皆 Kiai 因 yn 若 jo 望 vam 能 nem 知 chi 天 tien 象 siam 故 cu

革職無容再議查得此案俱係詳查相應並題明

銀修堂或因入教或因作天學傳槩書序俱治罪

旨押送廣東又有佟國器許纘魯許之漸等或因助

具題遵

Id est.

Praeses Concilij Rituum cum suis Absessoribus, ceterisque Consiliarijs Libellum offert, quo exquirat reuerenter voluntatem Suae Maiestatis. Ego subditus ac minister Regius, ceterique administri, instituta communi consultatione, comperimus, secundum ea, quae referuntur in libello supplice Ludouici Buglij, Gabrielis Magellanij, Ferdinandi Verbiest, quod Lex et religio Domini Coeli iam existebat in China temporibus Van lie, qui fuit superioris familiae mim (siue Tai-minga) Imperator: iamque adeo effluxisse annos octoginta et amplius, quod Europeanus Doctor Matthaeus Riccius peruenit in hunc Orientem, fixoque hic domicilio, vulgare cepit doctrinam suam; quam et scripto verboque declamauit. Summam porro Christianae Legis hanc esse: Venerari coeleste Numen, ac diligere proximum: nec alio fere spectare, quae Lex ista praeterea doceat, quam ut vincamus nos ipsi, et impleamus naturae nostrae leges omnes, fidei imprimis erga Regem, et obedientiae obseruantiaeque erga maiores; nec non modestiae et moderationis. Nos interim facta disquisitione rursum comperimus, quod anno decimo tertio Xvii chi Imperatoris p

ximè defuncti) lunâ undecimâ exceperimus venerabundî edi-
cium Regium, quo præcipiebat is huic Rituum Concilio hisce ver-
bis: Ego ut administrem rectè hoc Imperium, debeo ante omnia
necessariò dirigere probeque instituere subditorum meorum cor-
da; adeoque reiçere doctrinas omnes artesque prauas ac peruer-
sas. Et tres quidem sectæ, vna Literatorum scilicet, ac duæ
quæ suo quæque ritu idola colunt, si pariter considerentur, omnes
hoc efficiunt, vt agant homines, quæ bona sunt; abijciant, quæ ma-
la; vt auertant sese ab eo, quod prauum est; Et ad id, quod est re-
ctum, conuertant. Verum dantur præter istas aliæ quædam se-
ctæ aberrantes ac sinistrae, quæ confundunt imperitam multitu-
dinem; quæ sociant inter sese homines improbos: noctu congre-
gantur; disperguntur ortâ luce. Ex harum sectatoribus, ij qui te-
nuiiores sunt, nummis ferè inhiant, ac turpitudini dedunt sese; qui
uerò potentiores sunt, prorsus abijciunt obedientiam Regi debitam,
Et clanculum machinantur defectiones. Porro adhibui ego sæ-
penumerò seuera quædam remedia: nondum tamen (vtique præ-
ter meam opinionem) penitus extingui potuerunt reliquiae istius
mali. Totum hoc reuera oritur ex eo, quod dentur in ipsâ aulâ
sectatores quidam, qui cum assistant Imperatori, patrocinantur.

tur interim illis hominibus, qui specioso utentes nomine religionum supplicationum & oblationum, multa interim perpetrant temere & inuerecunde, viris pariter ac feminis parum honeste concurrentibus. &c.

Nos igitur voluntati Regiæ tam disertæ reuerenter morem gerentes, vulgavimus tunc severam interdictionem: exstatque processus totius rei in archiuo nostro.

Præterea fundador huius novæ dominationis, Imperator (defunctus) honoravit Joannem Adamum elogio marmoris insculpto. elogij pars una sic habebat: Ego dum lustro septima mea venatoria sita ad meridionalem plagam Regiæ nostræ; fortè transiui per templum quoddam, in quo vidi Spiritus cuiusdam venerandam effigiem, similem hominibus illius regni, (scilicet Europæi, estque sermo de pictâ Christi Salvatoris imagine) forma quoque templi & supellex, & ornamenta, respondebant normæ illius Regni. Libri denique mensæ impositi dicebantur agere de rebus, quæ spectant ad legem Domini Coeli. Ioannes autem Adamus, qui ante decades aliquot. annorum in Chinam est ingressus, præclare servat Legem istam, servitque dicto Spiritui (cui etiam extruxit novum istud Templum)

non sine laude insignis observantia, integritatis, innocentiaque
plane vir est egregia vita morumque constantia: ad haec ve-
re impiger ac sedulus; et denique vir protus eminent. a-
liaque ibi dicuntur eiusdem fere sententia.

Dicimus praeterea Ferdinandum Verbiest, ac Socios i-
psius, prout ipsimet quondam iuridice interrogati professi
sunt, admittere in Legem suam mares aequè ac foeminas: quo
etiam tempore utentes aqua pura abluunt ipsis frontem, et
sic remittunt eorumdem peccata. Ad haec quotiescunque seu vi-
ri seu foeminae ex iis, qui iam susceperunt Legem, quodpiam de-
lictum commiserunt, ipsas tunc loco DEI solvere illud ac remit-
tere: quotquot item aegrotant cum periculo, inungere illis oleo
sacro organa quinque sensuum; et DEVM tunc procul dubio
miseratum illos, ignoscere peccata. Ceterum ydem
isti Christiani non cremant papyrum avis suis ac maioribus
vita functis: (ridicula superstitio est, qua ij maxime, qui Bonzios audiunt, fa-
bulaeque Pythagoricas, opitulari conantur suorum manibus apud inferos detentis):
quod est vique non observare legem honorandorum parentum.
Nec est interim quidquam, ex quo dilucide patescat vel solutio
peccatorum, vel opitulatio, vel alia quaequam utilitas istius Legis;

sed pertinet ipsa ad sectas à tribus supra memoratis diuersas.
non est igitur vera lex, Lex Christiana : neque expedit eam
admitti.

Ad id verò quod præterea in libello suo prædicant tres
Europæi homines, crematos fuisse libros suos ; ædium suarum
alias fuisse destructas ; alias verò traditas certis hominibus, qui
incolerent : loca item sepulture sue destinata, ab alijs fuisse
occupata, &c. Respondemus ; Libros quidem, qui
tractant de Religione Europæâ ; item arca numismata ; tabu-
las, item libelli de propagatione Religionis eiusdem nouissime ex-
cusi, hæc, inquam, omnia, tanquam res proprias Christianæ Re-
ligionis, iam tum fuisse concrematas ; templum quoque ipsorum
ac domicilium, quod ad plagam occidentalem Regiæ Pekinensis
situm est ; ex mandato Regis (quatuor scilicet dictorum Procerum tunc vi-
cas gerentium Imperatoris pueri) tradita fuisse duobus summis Præsidibus
(Tartaræ & Sine) Collegij Astronomici. alterum verò eorundem
templum situm ad plagam Orientalem eiusdem Regiæ, conces-
sum fuisse Adamo, Ludovico, Gabrieli, Ferdinando incolen-
dum : tertium denique templum situm extra portam feu
Châm Littam, traditum fuisse Concilio Regis operarum publica-

rum, à quo ~~es~~ venundatum est, emptor vero demolitus est illud in
usum suum.

Alia interim templa extra Pekinensem pro-
vinciam sita, nos obtemperantes mandato item Regis, nondum de-
struximus; sed habitari iussimus ab alijs. Loca tamen destinata se-
pulture ipsorum, nondum cuiquam attribuimus; sed ipsis relicta
sunt.

Præterea quod attinet ad titulum favore Regis præ-
fixum foribus **Sedes illustris penetrantis arca-
na** simul cum altero titulo, qui similiter collatus fuit ipsi-
met Ioanni Adams, scilicet **Præstantis & arcanae le-
gis Doctor**, uterque hic titulus ideò collatus ei fuit à fun-
datore nove dominationis, quia callebat ipse Astronomiam: non
autem ut commendaret vel illustraret ipsius Religionem. quin
imò propter ipsam illam causam, quòd exerceret Ioannes Adams,
ac propagaret Christianam Religionem; idcirco privatus fuit suâ
dignitate, ~~es~~ traditus Criminum Tribunali, ut castigaretur.

(Veritatem hanc ex inimicis nostris audiat Europa, causamque persecutionis tam gloriosam
gratuletur nobis, qui utique gloriari nouimus etiam inter Sincas in Cruce Domini nostri IESU
Christi). dum autem deliberatur de supplicio; nos interim titu-
los modò dictos eradi iussimus.

De reliquis interim hominibus Europæis numero supra

viginti, cum vereremur ne, si relinquerentur hîc, denudò vulgarent pravam legem & doctrinam suam; nos consultâ prius Maiestate Regiâ ablegavimus illas in provinciam Cantoniensem. (Invidenda sors nostra! exilium ter felix! tametsi decennale fiat, quod iam nunc est quinquennale, quando talis fuit exulandi causa.)

Ad extremum, quod attinet ad tres illos ministros regios, tum quæ Rî (hic tribus in provincijs, quas Prorex administraverat, impense fuerat rei Christiane, sumptusque fecerat in exstruendas aedes sacras): Doctores item Hui cum cem, Hui chi cien, aliosque; hos omnes vel propter collatas pecunias in exstruenda templa; vel quia susceperant legem ipsam; vel propter conscriptum proœmium Libelli supra dicti de propagatione Religionis Christiane, res esse tunc iudicavimus, adeoque privandos dignitate publicâ. Neque est quid res ista vocentur iam amplius in deliberationem: quippe post examen accuratum lata fuerunt sententia; exstatque processus rei totius in Archivio nostro. Ceterum par erat à nobis simul omnia sic exponi, & exquiri sententiam: Maiestatis Tuae

Hæc illi; multa nequidquam cogitantes consilia, que numquam stabilire potuerunt. Protinus enim cognovit vel Imperator ipse, vel certè priuatum ipsius ac supremum concilium

(quod ex Colais fere constat) non alio tendere ambages tam subdo-
 las istorum iudicium, & narrationes nominis Christiano tam invidi-
 osas, quam ut tenebras offunderent animo Principis adolescentis; &
 inani quâdam specie equitatis, iniquitatem maximam superiorum tem-
 porum ac iudiciorum offuscarent: parum interim memores, peccari
 ab se hoc pacto non solum adversus eum, qui nunc imperat; sed e-
 tiam adversus Xunchium eiusdem patrem, & fundatorem Tar-
 tariae dominationis, dum sic perseverant res agere doctrina falsa
 perversaque homines illos, è quibus alterum filius tantâ cum signi-
 ficatione honoris ac benevolentiae, rei Astronomice nunc præfere-
 rat; alterum pater ipse tam raris celebrârat encomijs, ijsque non
 ab unâ petitis Astronomiâ; sed multo etiam magis ab observan-
 tiâ cultus religiosi, ab eximiâ vitæ morumque constantiâ, inno-
 centiâ, integritate; à præstantiâ denique ipsiusmet Divinae Le-
 gis, quam vox illa 教 Kiáo citra controversiam significat isto lo-
 co, uti 師 sî vox altera Magistrum seu Doctorem, quæ ad eam Legis
 auditores atque discipulos ei similiter permisisse dici debet: quam
 denique Legem, ut alia defuissent omnia, sole septem-
 voces Regis præfixa monumento elogij supra memorati
 御 yú 製 chí 天 tiên 主 chù 堂 tàm 碑 pò 記 Kì

18
id est: monumentum incisum marmori auctoritate Regiâ pro Templo Domini Coelorum-
satis superque, et tueri debebant, et commendare: cæcis
interim hominibus impijsque nihil prorsus afferentibus, qui
probarent innocentissimæ Legis prauitatem, præter neglectum
superstitionis vnius, quam ipsamet Literarum Sinensium schola
divertis verbis 可憐 之 說 ridiculam et inanem vocat.
Sic ut miranda planè fuerit cæcitas ista hominum verè pertina-
cium, et eò quidem magis miranda, quòd suis ipsi oculis iam
poenas viderunt justissimas, quas dederant (dederant autem non
istò quidem rei nomine; verè tamen et illò rei, et occulto iu-
dique judicio DEI vindicantis) omnes illi, qui tribus antè an-
nis in utroque Concilio et Rituum et Criminum, causam rei
Christiana tam iniquè violentèque tractauerant; omnes sci-
licet præter unum, qui nunc Præses erat, spoliati suâ digni-
tate; succedentibus in eorum locum hisce, qui, uti nunc vi-
demus, et errare cum prioribus, et pugnare secum ipsi per-
seuerabant. Ceterum Imperator multò plus tribuens
æquitati cause nostræ, et Ferdinandi lachrymis, quam pa-
tronis impijs tot calumniarum, et judicij tam peruersi; ju-

bet sine morâ transjici. ut in totam ...
 comitia ipsius Imperij, que dum verbis edictis senè grauibus
 ordiri voluit (vtique de industria) ab illo nomine, quod con-
 siliarij illi consultò malitiosèque prescrierant, veteratoris sci-
 licet yam quam sien, qui quidem dux & administrator fue-
 rat totius fraudis ac sceleris.

Mandatvm Imperatoris

quo causa nostra Comitij Im-
 perij traditur exami-
 nanda.

旨	chi	望	vam	稱	chun	枉	vam	議	y
前	chien	擬	y	湯	tan	豈	ka	明	min
楊	yam	以	y	若	jo	可	co	著	cho
光	quam	重	chun	望	vam	不	pu	議	y
先	sien	罪	cui	之	chi	將	cham	政	chin
告	cao	今	kin	罪	cui	是	xi	王	vam
湯	tan	既	ki	寃	yuen	非	fi	貝	pei
若	jo								

勒	lè	科	cō	行	hūm	康	cām	月	yuè
大	tá	道	cāw	詳	ciām	熙	hū	二	lī
臣	chīn	會	hōei	議	yí	八	pā	十	xē
九	kiū	同	iūm	具	kiū	年	niēn	六	lō
卿	kin	再	cai	奏	ciū	七	ciē	日	gē

id est:

Superioribus mensibus iam semel similibus in comitijs iudicatus fuit yām quām siēn reus esse grauioris criminis, atque adeo et capi- tis; quamvis id ei protinus condonatum fuit periniquā violentiāque sententiā non tam Impera- toris, quā duorum procerum Patrocium et Erpicum, qui etiamnum dominabentur, pro- pter accusationem, quam instruxerat quondam contra Ioannem Adamum: quā quidem accusatione et processu iudiciali homines item aliquot (quinque scilicet Mandarini Christiani ex Collegio Astronomico) damnati fuerunt capitis, alijsque alijs addicti poenis. Ve- rum cum nunc aperte dicatur, quod crimen et condemnatio Ioannis Adami ex inimicitia calumniāque processerit; quomodo fas sit non examinare dilucide, num ita res habeat

necne? Quocirca precipio Principi comitorum Presidi, a-
lijsque Principibus ac primoribus Stirpis Regiae, item Presidibus
tam Sinis quam Tartaris Conciliorum nostrorum; nec non Censoribus
Imperij nostri, ut coacto rite coetu examinent denique accurate
singula; ac deinde faciant me de omnibus certiorum.
Haec tenus Imperator.

Omnino saevius coactus est coetus iste gravissimus,
nec nisi ob res admodum graves solitus iudici. Tres Socie-
tatis IESU Sacerdotes ter adesse iussi: Et in secundis qui-
dem comitijs cum impio yam quam sient, praecipuo persecutio-
nis administro, pugnatum fuit acerrime: perduellionis si-
mul ac falsa Religionis infame crimen, cuius ille nos reos age-
re perseverabat, egregie dilutum; sic prorsus, ut cum indi-
gnabundi Principes ac primores Tartari calumniatorem tam
gravem sine mora vincendum esse judicarent, iudices autem
Sina hic dissentirent; consulto per internuncios Imperatore,
Et assentiente Tartaris, in ipso statim vestigio conspectuq;
omnium catenis vinciretur. Confecta res erat, nisi
fraus intercessisset, cum enim comitia, quae proximè secu-

ta sunt, multa præclare statuerent in rem nostram; memoratus ille Præses Concilii Rituum à nobis & à Christo alieni, alienissimæ & ipse, dum acta comitiarum describit Imperatori recitanda, vixit unius fraudulentâ commutatione evertit rem nostram. Sed Imperator fraudem, credo, subodoratus (Præses certè quidem non multo post, dignitate suâ priuatus est) iterum iubet, iterumque haberi comitia, & que minus declarata videbantur, rursus discutiti. Prioribus iterum adstiterè Patres, & pro libertate innocentiaque Christianâ fortissimè dimicauerunt: quo autem successu, patebit ex sententiâ Comitiorum, quam subiungimus.

Sententia Comitiorum

欽	再	先	天	議
此	議	捏	主	覆
該	得	詞	教	禁
臣	惡	控	係	止
等	人	告	邪	今
會	楊		教	看
同	光		已	得
			經	

名復行還給該部照伊原品

槩銅像等物應仍行禁止其湯若望通微教師之

天主教仍令伊等照舊供奉其伊等聚會散給天學傳

天主教並無為惡亂行之處相應將

供奉

天主教禁土今會

差人解送來京俟到日該部請

天主教緣由解送廣東西洋人二十五名行令該督撫

仁等因

阜城門外堂及房屋其所賣之價空地還給南懷

賜卹其許纘曾等應令該部查明原職給還至於

曆法可見楊光先前日之誣告實權奸敖拜使爲

皇上天察楊光先惡處奪其監職復用南懷仁管理

倚勢奸情已經

恩卹其流徙子弟有職者各還原職等處今楊光先

肯又李祖白等各官該部照原官

子流徒寧古塔可也
gù liú sī nín gù tá kě yě

為已上誣告等款緣由將楊光先仍即行處斬妻
guéi y xam vú cáo tem quon yuen yéu ciám yám quám sién gém cié hím chú chán cǐ

天主堂龕座碑記自行折毀等今為冤枉叅人多款又
tién chú tām cān só poi xǐ cí hím cǐ hoéi tem kǐn guéi yuen vām cān gǐn to quon yéu

音所番
chì sò liéu

他等語楊光先倚附惡黨誣陷是實又光先將奉
tā ten yú yám quám sién y fú ng'ò tam vú hién xí xé yén quám sién ciám fám

Id est:

Ego summus Præses Comitiorum, (primus hæc est Principi sanguinis Regi; idemque mirificè nunc fauet hominibus nostris, & rei Christianæ) cæterique mecum iudices, obtemperantes huic mandato Imperatoris nostri, postquam coacti ritè coetu denuò instituiamus disquisitiones, & consultationes nostras; comperimus yàm quàm sien hominem improbum & nequam, confictis malignè criminibus, importunè violenteque accusasse Religionem Christianam falsitatis ac prauitatis: que quidem Religio reiecta tunc fuit ac vetita per sententiam (tri-
um Conciliorum, cui deinde subscripserunt Imperatoris nomine quatuor Proceres).

Nunc autem perspicuè nos cognouimus, quòd professio illa Christianæ Religionis nihil prorsus contineat, quod prauum sit, vel ad defectiones vergat perturbationesque publicas. Quapropter par est rursum constituere, ut is, qui sequuntur Religionem Christianam, liceat eandem profiteri pristino cum ritu, ac libertate; sic tamen, ut prohibeantur instituire coetus maiores: item spargere supradictum libellum de propagatione eiusdem Religionis; & area item numismata. (ne daretur ansa scilicet renouandæ suspicionis, & calumnie, quâ nos iam absoluerant, de agitâtâ clam defectione).

Cognomentum Ioannis Adami (quo ipsum X^{us} Ch^{ri} Imperator

Jan 10
anis gratiâ quondam ornatis) scilicet Præstantis & arcanae
Legis Doctor, eidem restituatur.

Cure sit etiam Concilio Magistratum (primum est inter
sex reges, propriumque illius munus dicere magistratus, & de eorundem
causis cognoscere) ut eidem similiter restituatur gradus suus, digni-
tasque pristina. (tametsi vitæ iam pridem gædo: more peruetusto gentis si-
licet, quotiescunque post mortem comperta est cuiusquam uacanti).

Pari modo quod attinet ad Doctorem Hiū, cum ceteris, & ali-
os (circiter duodecim Christiane Legis causâ priuatos suâ dignitate) mande-
tur dicto Concilio, ut exquirat, ecquid publici muneris ipsi quon-
dam geberint, & restituatur unicuique munus suum.

Quod item attinet ad Templum ac domicilium (Societatis
IESV) sita quondam extra portam huius Regie seu Chîm dictâ,
restituatur, & pretium, quo venundata fuerunt (à Quæstore Re-
gio, & ab impatore dein destructa) & fundus ipse Ferdinando, ac So-
ciji.

Detur verò in mandatis supremo Governatori Provin-
ciarum: Quam tūm & Quam si, nec non Proregi proprio
provincia prioris, ut expediant aliquos è ministris suis, qui
homines Europeos quinque & viginti ob causam Religionis

Christiana ablegatos in dictam provinciam, deducant in hanc au-
lam: qui vbi peruenierint, exquiret tunc Concilium Rituum vo-
luntatem Suae Maiestatis.

Præterea Mandarinis Si cū pē et alijs (quatuor à Collegio
Astronomico priuatis publico munere, fortunis, ac vitâ) procurret Concilium ma-
gistratum, vt singulis pro suo cuiusque gradu ea impendatur
beneficentia Regia, quæ mortuis consuevit impendi; filijque et
fratres eorundem ab exilijs reuocati, quotquot publicam gesserunt
dignitatem, eam recuperent.

Iam si agatur rursum de yâm quâm sien; utique nixus
ille fuit iniquo patrocinio gratiâque (Patronum). Nuper certè
cum per se examinasset Imperator, quæ ab illo peccata fuerant,
(varijs in rebus spectantibus Astronomiam, cui fuerat præfectus; impune tamen pec-
cata, propter authoritatem perfidi patroni) sine morâ priuauit hominem suo
magistratu, usurus deinceps operâ Ferdinandi ad Astronomicæ rei
curam et administrationem. Ex quo potest colligi, eundem
yâm quâm sien, dum grassatus quondam fuit tot mendacijs et
calumnijs; id reuera fecisse fretum authoritate potentiâque
perfidi Ngáo pái (sive Patronum); qui et auctor ipsi fuit, vt
sic faceret. Planè sic res habet: innixus yâm quâm sien

isti societati improborum atque rebellium per meras fraudes et calumnias precipitavit homines innocentes in interitum.

Idem quoque suapte auctoritate demolitus est ac destruxit altare (seu pegna sacrum); nec non marmoreum monumentum in Templo Domini Cæli: cum tamen ea mandato Regis vetita fuissent violari.

Quæ cum ita sint, cum fuerint octo capita accusationum, ex odio et temeritate profectarum, quibus yam quam sien no-
cui certis hominibus: cumque alias similiter instruxerit calumnias paulo ante memoratas; ipse quidem plectatur capite; uxor vero et liberi exules abeant in Tartariam nostram.
Nim cu ta . Hactenus Comitia .

Quid nunc aliud expectet, quisquis priora consideraverit attentius, quam promptissime subscripturum Principem equitati iustitiæque tam patenti? poscebat id quidem res ipsa et ratio. Sed enim voluit is vincere duntaxat Innocentiam Christianam; triumphare (quod tamen erat iustissimum) necdum voluit.

Responsvm Imperatoris ac Sententia

旨	寬	取	天	復
楊	免	來	主	立
光	死	京	教	堂
先	妻	城	除	入
本	子	其	南	教
當	亦		懷	仍
依	免		仁	着
議	流		等	嚴
處	徙		照	行
死	西		常	曉
但	洋		自	諭
念	二		行	禁
其	十		外	止
年	五		恐	餘
已	人		直	依
老	不		隸	議
姑	必		各	
從			省	
			或	

Id est:

Oportebat me quidem hęc subscribere sententijs vestris, ipsumque iam quam sien morti addicere: verum tamen considerata hominis etate admodum iam prouecta, (erat septuagenario iam maior innocens ille sicem malorum) ego pro lenitate meā, et clementiā ipsum hęc quidem vice mortis supplicio; uxorem vero et liberos exily poenā absoluo. (At non absoluit DEVS: quippe duobus post mensibus extinxit impium calumniatorem seus prorsus ac pestilenti morbo correptum)

Europæos homines quinque et viginti non est necesse adduci in aulam. Ad Christianam Religionem quod attinet, (excepto quidem Ferdinando et reliquis, qui eam sicut prius, ipsi met exerceant licet) quoniam verendum est, ne foris in hęc Proviuciā Pekinensi ceterisque denuo forte exstruantur Tempia, et incipiatur ista religio; mando rursus expediri diplomata, quibus id seuerè interdicatur. Cetera vero que censuistis (de innocentia scilicet Legis Christiane, atque adē vt Sinis, qui Christiani iam sunt, persouorare liceat in illā more pristino: vt itam recuperent suam libertatem, nec non honores pristinos ac facultates, quicunque ea propter Christianam religionem nuper amiserunt) omnia approbo, et rata habeo.

Protinus itaque executioni mandata omnia, reuocati e-

xules, restituta bona &c. Non respondit quidem hæc sententia spei nostræ, qui summa quæque (nec temerè) speraueramus. fatendum tamen, eâ nos id fuisse consecutos, quod temporibus maxime secundis, & per annos octoginta summis expetitum uotis, numquam potueramus consequi, ut scilicet Innocentia Christianæ Legis grauisimum testimonio Comitidorum Imperij & ipsiusmet Imperatoris tandem confirmaretur. Regijs itaque diplomatibus vulgata per uniuersam Chinam hæc sententia, ad eum non deiecit animos Neophytorum, (quod principio timuerant Socij) ut e contrario erexerit deiectos, & quæ religio apud Ethnicorum non paucos in odio & contemptu fuerat propter calumnias superiorum temporum; hæc tandem audita sententiâ, coepit esse in honore. Formidines interim nescio quæ iniecta animo Principis, etiamnum adolescentis, ab uno alteroue Consiliario, plus quam par erat, politico, hinc in causâ fuerunt, ne penitus explerentur spes nostræ ac vota. Verum tamen numquam fuit, neque nunc erit, consilium contra Dominum. Coepit, utique perficiet. Sic sperare nos iubet eiusdem bonitas summe sapiens, summe potens. quin & ille ipse, qui errauit; Imperator, inquam, creduli timoris ac facilitatis sua

quodammodo poenitens, haud multo post coram solatus Ferdinandum sperare illum iussit meliora. Et venè explorauerat iam ipse Studiarius, quo animo ferrent Socij promulgandæ Legis Evangelicæ interdictionem; certoque cognouerat instar acerbissimi fuisse vulneris. Quocirca spem datam quantocyus confirmare volens, missis postridie duobus aulicis ad ades nostras, significari iussit suo nomine Socj in genua prouolutis, (sic enim mos est aulicæ, quicquid nunciari iubet sicca Maiestus) equa sibi videri, adeoque iam tum probari, quæ postulabant: quò tamen ordinatius stabiliusque fierent omnia; libellum de more supplicem denuò offerrent. Quibus quidem verbis inde etiam suum credebat pondus, quòd idem Princeps tribus antè diebus Apologiam nostram, et summam doctrinæ Christianæ gemino comprehensas volumine exhiberi sibi voluisset. Quamuis igitur hoc in negotio nunc quoque aduersarios habeamus et acres et potentes; procul dubio tamen (sed fauente Regum Rege) quæ nunc **vicit Innocentia**, breui etiam triumphabit.

Fauoris interim humani, et spei similiter humane pignus haud exiguum, præter ea quæ paulò antè commemorata sunt, fuit eximius honor ille, sumptusque è fisco petitus Regio, quæ celebrari

iussit ipse imperator memoriam & exequias P. Ioannis Adami
 Schall : illius nimirum viri, quem tribus ante annis per tot rapta-
 tum tribunalia, tot oppressum calumnijs & iniurijs, quatuor illi
 Procures, quamuis iniqui infestique, absoluerant tamen ; primum
 quidem peracerbo mortis supplicio, ad quod ipsum calumniatrix
 (vt ita loquar) superstitio, ceu reum perduellionis, condemnauerat ;
 quasi consultò scilicet diem infaustum designasset ad funus efferen-
 dum infantis Regij : deinde vero absoluerant ipso etiam crimine,
 quando nempe Imperatoris nomine declarauerunt :

念 nien 掌 chan 司 si 天 tien 文 ven
 選 sien 擇 se 非 fi 其 ki 所 so 習 sia

id est: exercere iudiciarias observationes & electiones tempo-
 rum, non esse inuis proprium illius, qui supremus Astron-
 omiae est Praeses : Quem item virum Imperij Comi-
 tia, vti modo vidimus, altero crimine, sed longè gloriosissimo, libe-
 rauerant, promulgata Legis Christianae ; quatenus scilicet eam Le-
 gem sine ullo esse crimine pronuntiarent : Et tandem Princeps i-
 pse Sinarum simul ac Tartarorum vitâ iam defunctum tantis

曆 liè
心 chī
司 sū
麥 yuen
錫 siè
通 tūn
微 vī
齡 kiào
既 si
止 chī

自 cū
由 sī
棟 yō
曉 liào
習 siè
天 tiēn
文 ven
情 tē
異 pī
彖 siām

國 quē
夙 kiā
山 chī
盛 xim
豐 tiēn
爾 lī
揚 tām
茂 jō
望 vām
來 lāi

疼 chī
臣 chin
子 cū
山 chī
茨 fām
踰 cūm
野 siè
夜 sū
朝 páo
蘄 kin

故 cū
楊 tām
若 jō
望 vām
山 chī
盧 līm
日 yuè
鞫 kiō
駟 cūm
泰 cū

爾 ^{lh}
如 ^{ju}
辰 ^{yen}
知 ^{chi}
尚 ^{xam}
克 ^{ke}
敬 ^{hin}
克 ^{hiam}

禾 ^{pu}
朽 ^{hiou}
山 ^{chi}
齋 ^{yum}
度 ^{xu}
克 ^{hiam}
匪 ^{fi}
弱 ^{cum}
山 ^{chi}
朝 ^{pao}

因 ^{ngheh}
朽 ^{sio}
禮 ^{lien}
良 ^{quon}
歎 ^{chi}
徠 ^{ci}
鳴 ^v
呼 ^{hu}
奉 ^{yu}
悉 ^{chui}

和 ^{hia}

彌 ^{liao}
彌 ^{xiu}
爾 ^{lh}
長 ^{cham}
祈 ^{xi}
朕 ^{chin}
困 ^{yum}
悼 ^{tao}
焉 ^{yen}
特 ^{te}

Id est:

Imperator deferri iubens honores funebres pijs
manibus Ioannis Adami ministri quondam sui ex
primo ordine; (a) nec non rerum Astronomicarum
Præsidi supremo, sic ait: Impendere summâ cum
reverentiâ vires omnes animi corporisqve in obsequi-
um Principis et utilitatem publicam; laus fuit, atque opus illu-
stre huius ministri mei, velut alterius Chū Cō Leam, qui id-
olim sermone factoque usurpavit. (b). Commiseratione vero
nunc affici vitâ functi, meritisqve eiusdem munus a-
liquod ac præmiûm rependere, est hoc vicissim meum
Imperatoris præcipuum quoddam & officium & bene-
ficiûm. Venisti huc ô Ioannes Adame à fini-
bus Occidentis, & cum peritus esses Astronomia,
in eâque exercitatus; administratio suprema rerum
Astronomicarum vni tibi fuit commissa: quin
& condecoratus fuisti cognomento illo honorifico
Præstantis & arcanae legis Doctor;
quando ecce de repente longum illud à nobis iter
moriens ingressus es. Ego sentio vehementer

hanc mortem tuam, datâque operâ collaturus tibi
beneficium, cuiusmodi solet in mortuos conferri,
legavi unum ex ministris meis Regis, qui hono-
res hosce exequiales tibi in eo nomine rite per-
soluat. ah! ah! Tu quidem inter nos immorta-
lem famam relinquis ac gloriam nominis tui:
at suscipe tamen hanc qualemcunque remuneratio-
nem constantis fidei, quâ tuimet oblitus, totum
te utilitati publicæ quondam consecrasti: & quan-
do is es, qui etiam nunc percipias sensum animi
mei; potes utique venire, & quæ deferimus, susci-
pere.

(a) Sinica dignitatis ordines omnino sunt novem: primus idem est, qui supre-
mus; adeoque paucissimorum.

(b) Colaus ille, qui cum defunctus hîc comparatur, vir fuit integerrimæ fidei, publi-
cæque salutis studiosissimus, & nulli prope eorum, quos China depredicat, se-
cundus: Imperator quidem Chiâ Lië iam moriturus (anno Christi 223) sic
eum relinquebat filio suo & heredi Consiliarium, Magistrum, & patrem, ut
simul capessere juberet coronam & imperium deiecto filio; si quando is monitis il-
lius haud obtemperaret. Floruit imperante familiâ Heu Han inter fami-
lias Imperatorias ordine sextâ.

Hunc igitur in modum quatuor illi precones innocentissi-
mæ Legis Christi, Adamus, Ludovicus, Gabriel, Ferdinandus,

(præter alios sex & viginti; quatuor scilicet ex Sacra Diui Domini-
ci familia; ex Seraphica S. Francisci vnum; reliquas minima Socie-
tatis nostræ) cum Legis eiusdem causâ innocentes & ipsi, multas ta-
men, grauesque arumnas & contumelias passi fuissent præ reliquis in
Regiâ Pekinensi; præ reliquis etiam honorati sunt in eadem Re-
giâ: volente sic ipsos honorari non tam Sinico Rege; quam eo, in
cuius manu sunt omnium corda Regum: qui vti potuit, ita etiam
voluit illustrare innocentiam Legis immaculate, innocentium contu-
meliâ simul & honore: idque eò admirabilius, quò suauius, fortiusq;
& accommodatius (ut ita loquar) ad ingenium Sinarum. Cuius qui-
dem fortissime suauitatis, & que huic famulata est, Regiæ volunta-
tis adeò propense in rem nostram, & plerisque magistratum pro-
cul dubio iam perspectæ, non minus illustre, quam recens argumen-
tum hoc est, quò videamus interdictionem illam, seu verius, suspen-
sionem propagandæ Religionis Christianæ sic esse vulgatam, vt timo-
ri quidem officioque politico factum sit satis; re autem verâ, propa-
getur ipsa Religio, numerusque Christianorum nouis in dies accessio-
nibus, tam in hac, cæterisque prouinciis, quam in ipsâ Regiâ,
nemine vel prohibente, vel inquirente, feliciter augeatur.

Duobus circiter post mensibus, quam superior narra-
tio typis edita fuerat, cum nos admodum suspensi animo,
suceſſus novos expectaremus nouorum conatum atque cer-
taminum: tandem die nona Martij anni huius 1671. ex
priuatis publicisque nuntijs cognouimus, desideratam diu po-
testatem nobis fieri ab Imperatore ad Ecclesias ac Statues
pſtinas reuertendi. Annus erat, eoſque amplius,
quod Socj Pekinenses conſcripserant libellum, & ex conſilio
vitorum prudentium atque amiciſſimorum ſapius ad limam
reuocatum, verbis inſtruxerant ac rationibus ad ingenium
gentis vtriuſque, Sinensis ac Tartare, mire accommodatis;
quibus ad eam gratiam illam ac potestatem ſupplices flagita-
bant. Verum cum vſitata ac propè neceſſaria of-
ferendi libelli ratio ac via hæc eſſet, vt per manus illius, qui
Rituorum Concilio præſidebat, offerretur; numquam hic, id
vt faceret, exorari potuerat. Quare Socj aliam ingreſ-
ſi viam, patrocinate nobis tum patruo Imperatricis, eodemq;

十八十不等之年其中十餘人有通曉曆法於順

安當等二十餘人久羈東粵切念安當等半係七

賜卹生者頂仁昊天之恩無微不至矣惟是粟

九鄉科道會同詳議革職者復官流徙還鄉歿者

兩者也如楊光先誣告湯若望一案議政王貝勒

製碑文屢次

世祖皇帝深知

天主教無敝故

賜堂

賜扁

御

西洋歿則中國自明迄今已將百年

肯入國禮部題請在案至臣等自幼棄家學道生雖

治拾陸年奉

皇 上 再 造 之 德 也 伏 乞

世 祖 皇 帝 柔 遠 之 仁 則 諸 臣 有 生 之 年 皆

世 祖 皇 帝 時 得 生 歸 本 堂 老 歸 本 墓 以 繼

皇 上 垂 浩 大 之 恩 念 安 當 等 無 辜 之 苦

聖 駕 臨 堂 容 臣 等 各 居 本 堂 焚 脩 伏 乞

賜 仍 依

聞 *vên*

康熙九年十一月二十日遠西

臣利類思 臣南安文思 臣南懷仁

題為此具本謹具奏

睿鑒施行已經具呈禮部未蒙代

juí kién xī hín y kím kiú chím lí pú ví móm tái

ti guéi cǎ kiú puen kìn kiú cén

Cam hi Kieu nién xě yě yuě lh xě gě yuen sí

chín lí lui sú chín ngán uén sú chín nán hán gín

康 cām
熙 hī
九 kiu
年 niēn
十 xe
一 ye

月 yuē
二 hī
十 xe
八 pā
日 gē
奉 fūm

旨 chi
這 che
本 puen
內 nui
情 qim
節 gē
該 cāi

部 pū
確 kiō
議 y
具 kiu
奏 seu

Id est:

Nos Ludovicus Buglius, Gabriel Magellanius, Ferdi-
mandus Verbiest, ceterique ex remoto Occidente subditi tui, reueren-
ter ac supplices certiore facimus Tuam Maiestatem de rebus ad
tuam ipsius spectantibus munificentiam, cui perdifficile est refer-
re vices ac grates. Nos subditi tui suspicimus admira-
bundi, reque ipsa experimur Imperatoriae Maiestatis Tua perpi-
cacitatem, prudentiam, clementiamque amplissimam nunc es o-
lim semper vnam es eandem. Sicut paruit nuper, quando
scilicet examinato processu judiciali, quo iam quam sien falsi
criminiis accusauerat Ioannem Adamum Schall; et post to-
tam illam causam tuo iussu per Principem Comitiarum Pra-

idem, aliasque Principes ac primores Stirpis Regia, Praesides item
Conciliorum tuorum, nec non Censores Imperij, coactis rite comitijs,
singillatim & accurate discussam, ijs quidem omnibus, qui munere
publico fuerant privati; restituta fuit dignitas pristina; qui vero
in exilium ablegati, restituta patria; mortuis ea quae solet impen-
sa est miseratio: superstites autem (eorum filij) gaudent iam hu-
manitatis & clementiae tuae, magnificentiaeque donis (censu paterno scilicet ac dignitate) nihil denique tam fuit humile, tamque exile, quo
non pertigerit collustratio benignitatis Tuae. Soli ex omnibus, An-
tonius (de S. MARSA, scilicet, ex Divi Francisci familia; qui cum persecutionis tempore
primus in aulam perductus fuisset, primum Regijs in catalogis locum, qui Stylus est curiae,
mortuus quoque semper obtinuit) caeterisque homines (Sacerdotes Europaei) supra viginti
multo iam tempore vincitorum in morem detinentur in Provincia
Cantonensi. Obversantur autem assidue oculis mentis nostrae
disti Socj: ex quibus multi iam nati sunt annos plus minus septua-
ginta vel octoginta; plures item quam decem artis astronomicae
periti anno decimo sexto imperantis Xvii ehi, mandato e-
iusdem, Chinam sunt ingressi; postquam nempe Concilium Ritu-
um (cuius acta etiamnum exstant) voluntatem regiam exquisi-
verat. Porro nos subditi tui, ab ineunte iam aetate nostra res

omnes curasque humanas abiicimus, & disciplina religiose operam
damus: cumque vitam hauserimus in Europâ; tamen finimus il-
lam in Chinâ, idque per annos prope centum, à temporibus fami-
lie Taimingæ ad hunc usque diem. Et defuncto quidem Im-
peratori (patri tuo) penitus perspectum fuit Legem Diuinam expertem
esse labis omnis ac vitij: quocirca etiam beneficè nobis concessit ipse Tem-
plum; tribuit titulum foribus eiusdem prefixum; tribuit elogiū
marmoris incisum: repetitis quoque vicibus sacra Maiestas illa acces-
sit ad Templum nostrum; & permisit nos, ceterosque Sociorum com-
morari singulos proprijs in Templis, & vacare diuino cultui, Studiisque
virtutum. Obsecramus ergo supplices Tuam Maiestatem,
vt demittas in nos perennem illam magnanque beneficentiam tu-
am; & benignè memor arummarum Antonij ac reliquorum omni-
culpâ vacantium, digneris permittere, vt eadem cum libertate,
quâ tempore Imperatoris defuncti, liceat ipsis, qui vegetioris quide-
etatis sunt, remigrare proprias ad ædes ac templa; qui vero se-
nes atque decrepiti, ad loca sepulture sue destinata: vt sic hu-
manitas atque benignitas illa, quâ (pater tuus) Imperantis fami-
lie conditor homines externos complecti ac fouere consueuerat, per te
perpetuetur. Hoc pacto, si quid vite nobis omnibus subditis tuis

sit reliquum; id omne virtutis tue, quâ nos ad vitam quodammo-
do reuocaueris, munus erit. Iterum hîc supplices imploramus
sapientiam tuam, quâ expendas ea, quæ modo proposuimus, &
executioni mandari jubeas. Concilio quidem Rituum similiter
exposueramus hæc omnia de scripto: sed impetrare non potuimus, vt re-
ferret ea pro nobis Maiestati Tue. Quocirca nos ipsi oblato re-
uerenter libello certiolem facimus Tuam Maiestatem, eiusq; man-
datum præstolamur.

Ex remoto Occidente subditi

Buglius. Magellanius. Verbiest.

Imperantis Cãm Hîi anno IX. die 20. mensis undecimi.

Libellum hunc admisit Imperator, & in intimo ac supremo Co-
laorum Concilio perlêctum, transmisit de more ad Concilium Ri-
tuum.

Mandatum Imperatoris quod prodyt eiusdem anni & mensis die 28.

Quæ continentur hoc libello, Concilium Rituum singula consi-
deret ac discutiat accuratè, nosq; certiores faciat.

Cum necesse fuerit huic mandato vel inuitos morem gerere; patebit ex duplici, quod hic subiicitur, consulto, quantā cum pernicaciā simul & calliditate homines politici aduersati sint propense in rem nostram voluntati Regiæ, pristinæque libertati ad Legem Durinani suscipiendam.

I. Consultvm ac Responsvm Concilij Rituum

該 cāi
 亞 chūn
 物 tem
 無 hoēi
 以 y
 得 tē
 授 kāi
 利 lī
 類 lūi
 因 sū
 物 tem

夷 cēu
 轉 chūn
 柔 liē
 安 ngan
 當 tān
 物 tem
 二 lī
 十 xē
 餘 yū
 人 gin
 久 kūu

霸 kī
 束 tūn
 身 yuē
 切 ciē
 為 niēn
 安 ngan
 當 tān
 物 tem
 半 puon
 係 hī
 七 ciē

十 xē
 八 pū
 十 xē
 不 pū
 物 tem
 之 chī
 年 niēn
 伙 fō
 乞 ciē

皇 hoan
 上 xām
 垂 chūi
 浩 hao
 大 tā
 之 chī
 因 ngien
 為 niēn
 安 ngan
 當 tān
 物 tem
 等 vū

上直學
久考或後立堂入
森仍為

至至
主森除南
德仁物照
考自以

号
將柔安
物二十五人
不必取
來京

查得先強
會議
吳題
來

事之
生門
歸
考堂
考
考
考
考

号送行可也

此亦一以

仍照方

因此将新刻思制县题之要考实再议

碑学堂上日文及立堂入教志未可也

歌以晚倚禁心叙共今来安毒物俱美矣

Id est:

Nos è Concilio Rituum subditi Maiestatis Tuae, institutâ consultatione communi comperimus, quâ ratione Buglius ac Socj exposuerint Maiestati Tuae, quòd Antonius ceterique homines supra viginti iam diu haerant quasi vincti in provinciâ Cantonensi: ex quibus cum multi iam senes sint annos nati plus minus septuaginta vel octoginta; reputantes hoc ipsi apud animum suum, supplices rogant Maiestatem Tuam, vt demittat perennem illam magnaniquè beneficentiam; Et recordetur arumnarum Antonij, ac Sociorum, omni culpâ vacantium: quibus adeò liceat, vegetioribus quidem remigrare ad templa sua; senioribus vero ad loca sepulture suae destinata. Quarum rerum per nos factâ disquisitione, comperimus, quòd postquam nuper instituimus communem consultationem his ipsis de rebus, mentemq; nostram exposuimus Tuae Maiestati; edictum haud multo post prodijt, quo significabatur, non esse necessarium, vt Antonius ceterique homines viginti quinque adducerentur in aulam. Ad religionem verò Christianam quod attinebat, (excepto quidem Ferdinando ac ceteris, quibus fas esset eandem sicut prius exercere) quoniam verebatur Maiestas Tuae; neforis in hâc provinciâ Pekinensi reliquisque denuò forte exstruerentur templa; Et Religio ista susciperetur; mandauit iterum expediri diplomata, quibus id reuerè interdiceretur, Nos itaque venerabundi morem gessimus huic mandato.

Nunc autem si quidem Antonius ac ceteri iubeantur singuli redire ad sua templa; veremur et nos, ne lapsu temporis, denique instituant ipsi templa exstruere, et facere Christianos: res est saltem incerta. Quapropter ea quae de Antonio ceterisque proposita sunt Tuae Maiestati, non vocentur amplius in deliberationem: sed reuerenter procedatur secundum edictum praecedens.

At certe non edixit Imperator, ut ij quos innocentes declararat, eieci domicilio suis, perpetuo in exilio contabescerent, quae vestra hic videtur esse sententia.

Alterum consultum et responsum eiusdem Concilij

又	查	九	会	共
一	得	月	同	通
以	议	斜	具	腹
	政	造	题	沐
	五	是	羊	得
	口	良	羊	得
	勒	贞	腹	共

xū   chá   xiū   huì   ché
 yé   tē   xiē   cū   tuān
 yé   y   cō   xū   dié
 y   chīm   tao   tī   liú
 vām   quōn   xē   sī
 pōi   yuēn   chē   chē

若仍存廣東伊物之飛未釋既移

為眾口禁心之旨不便乞各歸寺堂

有上立棄乞為表後立堂入教仍

在廣東怡和物各歸寺堂但存

道門亡故其

歸和未安當物仍釋

內
有
十
餘
人
通

曉
曆
法
將
采
安

當
朱
但
取
朱

系
車
与
南
懷

仁
一
同
居
位
可
也

Id est:

Rebus iterum discussis, conperimus, quod sententia superiorum Comitiorum proposita Maiestati Tuae, fuerit, ut restitueretur priuatis dignitate dignitas pristina; ut exculibus restitueretur solum patrium; vitâ functis ut impertiretur solita miseratio; Antonio, cæterisque etianimum detentis in provinciâ Cantonensi potestas ut fieret singulis ad propria templa redeundi. [Liquet igitur, idque testimonio hominum tam acriter nobis aduertantium, placuisse tunc Comitibus Imperij euocari nos Pekinum, eo maxime consilio, ut dimitteremur inde maiori cum honore & auctoritate ad pristinas Ecclesias ac Stationes nostras, & quidem sine ullâ prohibitione Diuine Legis propagande.] Sed quoniam venerandum Maiestatis Tuae responsum deinde fuit ac placitum, vereri te, ne forte in hac alijsque provincijs denuo exstruerentur ab ipsis templa, atque indigena Le-

gem istam susciperent; cumque adeo. rursus præscripseris seueram eiusdem prohibitionem: censemus & nos. haud expedire, vt singuli reuertantur ad sua templa. Veruntamen quia carituri sunt ydem communi illâ noxarum condonatione & gratiâ, si quidem detineantur etiamnum in Pro- uinciâ Cantonensi; & quia plures quam decem dicuntur esse inter ipsos periti Astronomiæ; poterunt satis conuenienter euocari omnes in hanc Regiam, vt ibidem simul cum Ferdinando commorentur. Die 18. mensis 12.^{mi}

Mitior aliquanto sententia; verum Diuine Legis promulgationi, nostræque libertati non minus quam prima aduersus. Quamquam sperari non poterat quidquam melius ab eo coetu Consiliariorum, à quo nulla vnquam secta vel Religio legitime recepta vel approbata fuisse dicitur, quamdiu Stetit hæc Monarchia, præter vnâ que sũ Riâo nancupatur, estque propria hominum litteratorum ac magistratuum: quantumuis interim multi sepe Principes Imperij totius; quin & Præsidæ ac Senatores huius ipsius Consilij priuatâ quâdam super- stitione sectis alijs alijsque impensè fauerint. Secta porro sũ Riâo rationi le- gitime nature satis consentanea, primis illis Monarchia temporibus, diu sanè persistisse vi- detur inuiolata; (quantum nobis licet conijcere ex vetustissimis gentis libris ac monumen- tis) quoad lapsu uitioque temporum deprauari cœperunt, qui illam maxime profiteban- tur, ac tot erroribus totque superstitionibus tandem inquinari, ut hoc tempore præsci- quidem codices illam conseruent; litteratorum verò multi solo illius nomine, & fucâ- tâ quâdam specie glorientur. Quo minus est mirandum aduersari tam constanter

Legi gratia, qui Legi nature parere desierunt. Accedit etiam, quod tam Sina, quam
Tartari proprijs insuper Stimulis contra nos concitentur: Sina quidem luoris ac inuidiae,
dum se non equari modo, sed etiam superari vident ab jjs, quos in incultis barbarisque nume-
rauerant: dum item Lux Evangelica suas vel. iniuris exhibet maculas, ac palam facit,
quam tenue lumen fuerit priscae ipsorum Philosophiae; quam cum usque adeo depradi-
cent tumidi, suis tamen erroribus vitisque tam foede commaculant. Tartaros autem
perpetuae quaedam suspiciones agitant atque formidines, quas gignit paucitas sua, con-
scientiaque occupati Imperij, et sic occupati: quo etiam fit, ut nihil ipsis esse videatur alienius
ab omni prudentia cautioneque politica, quam homines exteras, et quidem magistros pe-
reginae Legis per vrbes ac prouincias suas dispergi. Malitiose interim callideq³ me-
turistis et curas nonnulli Sinarum exaggerant, non tam ut consulant publice incolumi-
tati, quam ut ferocius barbari credulique victoris animus contra nos concitetur. Su-
perstitio denique et demoniorum cultus multorum animos vehementer a nobis alienat:
(quamuis hoc ipsum mira tegant dissimulatione, quotiescumque ius dicunt) ferunt enim pera-
cerbe, quod ea numina, quae ipsi tanta cum superstitione colunt, christiana Religio
opernat ac detestetur, et demonia esse docent aeternis inferorum supplicijs addicta.
Et his quidem alijsque de causis, ubi duo ista senatus consulta ad supremum intimumq³ Con-
cilium delata sunt, tam ferociter ibi contra nos ac vota nostrae pugnatum fuit; ut ab ami-
co nuntiaretur tribus Sogjs, non posse iam diuini adolescentulum Principem tam ob-
firmatis tot ac tantorum virorum sententijs reluctari. Constabat certe Colias omnino

tres natione Sinas palam aduersari rebus nostris: sic ut Stipendium fuerit, ac Diuina
 tribuendum potentia, euicisse bonum Principem, ut reditus nobis ad Ecclesias, cum tam il-
 lustri testificatione innocentie nostre; tamen non cum ea, qua par erat, libertate
 concederetur.

Placitum Imperatoris ac Sententia

Data eiusdem mensis duodecimi die vigesima prima

朱	八	旨	半	羈
ter	pa	chi	puon	ki
因	日	據	係	東
yu	ge	ku	hi	tum
泰	題	利	七	粵
cam	ti	li	cie	yué
熙	券	類	十	等
hi	puen	lui	xé	語
九	了	思	八	此
kiou	yué	si	pa	cu
年	二	等	十	內
nien	lh	tem	xé	nui
十	十	奏	年	有
xé	xe	ceu	nién	yen
二	一	稱	vú	tum
lh	ye	chim	cu	hiao
月	日	栗	xié	曆
yué	ge	ngan	tem	lie
十	年	安		
xé	fum	當		
		等		
		tem		

添 ^{fā} 的 ^{tiē} 着 ^{chō} 取 ^{qǔ} 來 ^{lái} 京 ^{kīng} 與 ^{yǔ} 南 ^{nán} 懷 ^{huái} 仁 ^{rén} 等 ^{těng}	同 ^{tóng} 居 ^{jū} 其 ^{qí} 不 ^{bù} 曉 ^{xiǎo} 曆 ^{lì} 添 ^{fā} 的 ^{tiē} 准 ^{zhǔn} 其 ^{qí} 各 ^{gè}	歸 ^{guī} 本 ^{běn} 堂 ^{tāng} 除 ^{chú} 伊 ^{yī} 教 ^{jiào} 焚 ^{fēn} 脩 ^{xiū} 外 ^{wài} 其 ^{qí} 直 ^{zhí}	隸 ^{lì} 各 ^{gè} 省 ^{shěng} 一 ^{yí} 應 ^{yīng} 人 ^{rén} 等 ^{těng} 不 ^{bù} 許 ^{xǔ} 入 ^{rù} 教 ^{jiào}	仍 ^{rēng} 着 ^{zhe} 遵 ^{zūn} 前 ^{qián} 旨 ^{zhǐ} 禁 ^{jìn} 止 ^{zhǐ}
--	--	--	---	--

Id est :

Secundum ea que nobis significata sunt à Ludovico Buglio ac Socys; Antonius ac ceteri, (quos inter multi sunt annos plus minus septuaginta vel octoginta nati,) iam diu, et absque culpa sua detinentur in provinciâ Cantoniensi, &c. Ex his igitur qui periti sunt rei Astronomica, jubemus seligi ac venire in Regiam, unâ cum Ferdinando commoratos: qui verò periti non sunt; is gratiam facinus, ut reuer-

tantur singuli ad propria templa . Verum præter exercitia virtutum cultûsque Divini propria Religionis ipsorum , haud permitimus, ut quisquam in hæc alijsque provincijs suscipiat Legem istam; sed etiamnum vigere volumus superiorem prohibitionem .

Effluerant duo menses cum dimidio post decretoriam hanc in causâ nostrâ sententiam, quando perlatæ sunt littere curiales ad Gubernatorem provincie Cantoniensis à duobus exarate Concilijs Regijs, Rituum scilicet, rei que militaris, quibus executio sententiæ de more demandata fuerit . Repetebatur autem dictis litteris magnâ cum fide supplex libellus noster; ac deinde recensebantur nostræ Sacerdotum Europæorum nomina; nec non provinciarum, in quibus dicata DEO habemus templa . Dignumque est animadversione, quod cum similis enumeratio templorum bonâ fide per nos facta in libello quodam paulò ante persecutionem edito tam graviter offenderit, ac innocentiam nostram in suspicionem criminisq' vocaverit, nunc ubi declarata fuit innocentia, iudices ipsimet in favorem nostrum eandem repetant provinciarum ac templorum enumerationem hoc ordine :

欽 <small>kîn</small>	遵 <small>cûn</small>	山 <small>xân</small>	堂 <small>tâm</small>	當 <small>tân</small>
此 <small>cû</small>	查 <small>chá</small>	東 <small>tûn</small>	栗 <small>liè</small>	汪 <small>vân</small>
欽 <small>kîn</small>	得 <small>tě</small>	省 <small>sem</small>	安 <small>ngân</small>	汝 <small>jû</small>

爵 *ció*
陝 *xen*
西 *si*
省 *sem*
堂 *tám*
李 *li*
方 *fam*
西 *si*
穆 *mó*
格 *ké*
我 *ngó*
廣 *quam*
東 *tum*
省 *sem*
堂 *tám*
瞿 *kiú*
篤 *tó*
德 *té*
陸 *lo*
安 *ngán*
德 *té*

度 *tú*
真 *chün*
閔 *min*
明 *mím*
我 *ngó*
費 *fi*
里 *li*
白 *pé*
白 *pé*
道 *tao*
明 *mím*
福 *fó*
建 *kién*
省 *sem*
堂 *tám*
何 *hó*
大 *tá*
化 *hoá*
郭 *quó*
納 *ná*

迪 *tié*
我 *ngó*
江 *kiám*
西 *si*
省 *sem*
堂 *tám*
聶 *nié*
仲 *chúm*
遷 *cién*
聶 *nié*
伯 *pé*
多 *tó*
殷 *yn*
鐸 *tó*
澤 *çé*
浙 *chè*
江 *kiám*
省 *sem*
堂 *tám*
洪 *húm*

滿 *muón*
畢 *pié*
嘉 *kiá*
潘 *puón*
國 *qué*
光 *quá*
劉 *liéu*
迪 *tié*
我 *ngó*
成 *chím*
際 *ci*
理 *li*
栢 *pé*
應 *ym*
理 *li*
湖 *hú*
廣 *quam*
省 *sem*
堂 *tám*
穆 *mó*

望 *vám*
山 *xán*
西 *si*
省 *sem*
堂 *tám*
金 *kin*
彌 *mí*
格 *ké*
恩 *ngén*
禮 *li*
格 *ké*
江 *kiám*
南 *nán*
省 *sem*
堂 *tám*
張 *chám*
瑪 *má*
諾 *nó*
魯 *lú*
日 *gè*

Id est:

Nos omni cum reuerentiâ obsequentes mandato Regio, comperimus, quod annis superioribus debebant, in Ecclesijs quidem provincie Xan Tium, Antonius de S. MARIA (Hispanus) (a), Ioannes Vilat (Gallus). In Ecclesijs provincie Xan Si, Michael Trigault (Gallobelga) (a), Christianus Herdrich (Austriacus). In Ecclesijs provincie Nan Kim, Emmanuel Georgius (Lusitanus), Franciscus Rougemond (Flandrobelga), Ioannes Dominicus Gabiani (Pedemontanus), Franciscus Brancati (Siculus) (a), Iacobus le Faure (Gallus), Felicianus Pachecus (Lusitanus), Philippus Couplet (Flandrobelga). In Ecclesijs provincie Hu-Quam, Iacobus Mozel (Gallus). In Ecclesijs provincie Kiam Si, Petrus Cancuari (Genuensis), Adrianus Grelon (Gallus), Prosper Intorretta (Siculus). In Ecclesijs provincie Che Kiam, Humbertus Augeri (Gallus), Dominicus Naurrete (Hispanus), Philippus Leonardi (Hispanus), Dominicus Sarpetri (Siculus). In Ecclesijs provincie Fo Kien, Antonius de Gouuea (Lusitanus), Ignatius à Costa (Lusitanus) (a). In Ecclesijs provincie Xen Si, Franciscus de Ferrarjis (Pedemontanus), Claudius Motel (Gallus). In Ecclesijs provincie Quam Tium, Stanislaus Torrens (Romanus), Andreas Lubelli (Lupiensis). *in Neapolitan*

Post hæc referbantur ea, quæ duplici consulto Statuerant Consilia-rij, & quæ Imperator ipse cum supremo Colaorum Concilio decreuerat: ac tandem siâe sequenti clausulâ litteræ finiebantur:

(a) Hi quatuor obierunt in Cantoniensi exilio.

康熙十年正月十八日

兵部行咨各省總督撫院

旨內事理欽遵施行

歸各省本堂可也為此合咨前去煩為查照

曆法的幾名即行起送來京其不知曆法者即令各

欽此欽遵到部相應移咨廣東總督查明內有通曉

Id est:

Vbi decretum hoc regium debitâ cum veneratione delatum est ad Curiam nostram; oportuit nos pro officio expedire litteras ad Gubernatorem supremum provincie Cantoniensis, qui ad eò perlectis illis diligenter examinet, quam multi sint inter ipsos valde periti rei Astronomicæ, & curet vt honorificè deducantur in aulam: efficiat etiam, vt, qui minus periti sunt Astronomie, ad suas singuli provincie cuiusque aedes ac templa reuertantur. Nos itaque præmittimus hîc causæ totius seriem & acta. Gubernator autem provincie istius non grauetur expendere omnia, & secundum ea, quæ Imperatoris placito continentur, reuerenter executioni mandare. Hactenus Concilium.

Porro quod uix ausi fueramus sperare, permissum nobis fuit eligere pro arbitrio qui pergerent in aulam, nec coacti fuimus plures duobus eò destinare; magno vique commodo rei Christianæ in tanta Ministrorum penuriâ. Dum hæc itaque prælo committuntur, ipsi nos ad iter accingunt; & alij quidem ad leucarum ducentarum iter, ad quadringenturum alij; multi etiam ad quingentarum eoque amplius. Qui aulam petent, expensis ibunt Regijs, & singulari cum honore, quem Gubernatores oppidorum, urbium, provinciarum, eis de more deferent. * Quoniam vero

superioris argumenti littere ad Prefectas aliarum quoque Prouinciarum sunt expeditae; dubitari vix potest, quin diu ante quam reuertamur ad Ecclesias nostras, ex curâ ministrorum Regiorum (sic quidem sperare nos iubent Socj PeKinenses) vacuae seruentur in aduentum nostrum.

Quod interim prohibeantur indigenae Legem Christi suscipere, non vsquequaque nos angit: tum quia non vetantur in eâ perseuerare qui iam susceperunt; tum verò maxime, quod viri graues ac prudentes, et in his Ethnici, fidenter asserant, praecietemus id factum. Est verò qui potest fieri, vt quo edicto Lex ista tam serio, tamque diserte pronuntiatur innocens, et innocentes qui illam profitemur, ac promulgamus, eodem ipsa edicto serio prohibeatur? Quod si post interdictum anno 1670. primâ vice vulgatum, tamen illo ipsa anno, et quidem in aulâ; conspectuq; Principis, tria circiter millia Christo sunt adiuncta (vti ex postremis Sociorum litteris accepimus): quid in terris ab aulâ remotioribus erit sperandum? **N**ecessaria tamen erit in posterum summeque necessaria moderatio, prudentia, vigilantia singularis: verendum est enim, ne errore quamuis leui, et peccato zeli praefestinantis atque praeseruidi, siue eorum, qui foris cum degant,

aditum sibi querent in hæc missiones; siue horum, qui filios suos in
Christo, à quibus per exilium sex annorum fuerunt abstracti, denuò
iam reuisent, Christiana res iterum adducatur in discrimen, & multò
quidem grauius eo, quo modo est perfunctæ: atque adeò quæ Sinarum
claustra portat? Europæis hominibus adhuc quidem non fuerunt nisi
æneæ; metuendum erit, ne culpâ nostrâ reddantur adamantinæ, æ-
ternumq; obserata, cum incredibili damno tot animarum, pro quib;
mortuus est Christus; nec minori iniuriâ Diuini nominis, dum atroces
impieq; suspensiones & calumnia, quæ in multorum animis non tam
extinctæ sunt, quam consopitæ, denuò (quod auertat DEVS!) suscita-
buntur & multò quam antè vehementius exardescunt: cum è contra-
rio sperare possimus non libertatem modo pristinam, sed æmulâ Con-
stantiniani quoque temporis pacem ac felicitatem, si quidem freti DEO,
cum prudenti charitate Apostoli gentium, qui omnibus fiebat omnia, con-
iunxerim; mansuetudinem ac patientiam Christi IESV; cuius innocen-
tia peccatorum alienorum pondere quondam oppressa, & in crucem
acta, tam gloriôsè vicit ac triumphauit, & triumphabit in æ-
ternum

* Reliquis etiam omnibus (quod modo nobis nuntiatur) Prorex huius provincie
nauigia per ^{mus} ~~mus~~ ^{tas} circiter sexaginta attribuenda esse edicto censens, simul docet id
fieri oportere, ut ministri regis cum exemplo ipsius Regis benigne fouentis extens, con-
firi uentur

Sinarum Imperium pars est ampla Asia maxime in oriente
culta, cultissima mihi rigua et fertilis, ejus limites
sunt à septentrione regna Frangorum et Sibulharum
in Tartaria magna, à quâ separatur partim montibus
caucasis, partim muro 500 ferè leucarum, ab
occidente India extra Gangem et regnum Anamiticum
à meridie mare Loun, quod et finium à separatur etiam
ab oriente à Japonia, alios proprios habuit Imperatores,
sed ab anno 1630 variè verata à Tartaris, tandem ipsi
subesse et Imperatorē habet Tartarum commorantem
Bechini, quā nobis Imperij Caput est, dividitur tota
regio in quindecim Provincias per amplas seu regna.

Ista Dictionarium Geographicum
Leucarum

喪禮儀式

稱呼居喪孝子

大孝其先生 善次 百日內用 百日外用

曰孝子孝孫自稱

父喪曰孤 喪日內用 不孝孫

喪子血指稱拜 百日外用 稱首拜

長孫承父祖辛 代父服用 承重孫

泣血指稱拜 巫孫稱替 服孫止

用指首拜

報訃帖式

先慈以八月八月時終于正寢傷在

慈親敢以訃 孝孤哀子泣血

謝領 條聞 哀悼 素帛 首領 尚容 弔

奠未既 祭莫 清能 或大小 詳用 存沒 均感

圖服妾

圖服宗本為女嫁出

妾不致稱夫謂之君

家長父母 期

家長 斬衰 三年

家長衆子 期

家長長子 期

正妻 不杖 期

為其子 期

為高祖及祖 與男子不降服

即伯叔 即伯叔 伯叔父母 功

兄弟 功 兄弟 功

齊衰 齊衰 高祖父母 期

即公媽 即公媽 祖父母 功

兄弟子 功 兄弟子 功

三年 五月

期年

父母 功

已身 已身

為父母服 三年

即姑 即姑 姊妹 功

姊妹 功 姊妹 功

父伯叔 功

同祖伯叔 功

出嫁 功

堂姪女 功

妻... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

奪... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

奪... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

不用姓或二字
各只用一字

晉... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

以... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

寫... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

要... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

用... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

帖... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

帖... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

修... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

正... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

五... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

九... 夫... 姑... 姊... 姪... 孫... 曾... 重...

妻為夫族圖

夫為祖父母及
曾高祖父母永
重者妻從夫服

夫為人後其
妻為本生舅
姑服大功

夫高祖妻曾祖
父母 父母
麻 總麻

夫伯叔
祖父母
總麻

夫祖
父母
大功

夫堂伯
叔父母
總麻

夫伯叔
父母
大功

夫親姑
夫親姑
小功

夫再從夫從堂
兄弟 姪
死服 總麻

夫兄弟
及姪
小功

夫姊妹
夫姊妹
小功

夫堂姪
孫
總麻

夫姪
孫
總麻

夫姪
孫
總麻

夫曾孫
曾孫
總麻

夫曾孫
曾孫
總麻

夫曾孫
曾孫
總麻

孫

